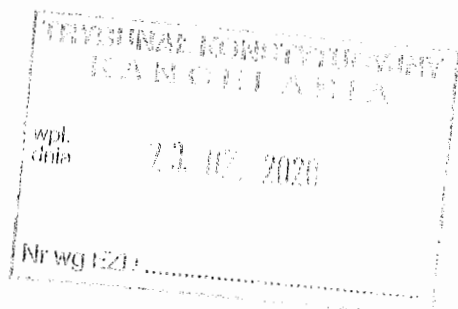

Warszawa, 23 lipca 2020 r.

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Sygn. akt SK 5/20
BAS-WAK-201/20

Trybunał Konstytucyjny

Na podstawie art. 69 ust. 2 w związku z art. 42 pkt 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), w imieniu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przedkładam wyjaśnienia w sprawie skargi konstytucyjnej J. W. z 10 kwietnia 2018 r. (sygn. akt SK 5/20), jednocześnie wnosząc o **umorzenie** postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Uzasadnienie

I. Przedmiot kontroli

1. W dniu 15 stycznia 2020 r. do Kancelarii Sejmu wpłynęło zawiadomienie Prezes Trybunału Konstytucyjnego o wszczęciu postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (dalej: TK) w sprawie skargi konstytucyjnej J W (dalej: skarżący) z 10 kwietnia 2018 r. (sygn. akt SK 5/20).

Przedmiotem kontroli jest art. 175 § 1, art. 245 § 1 - 3, art. 246 § 1 pkt 1, art. 276 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2325; dalej: p.p.s.a). Skarżący poddaje kontroli TK „art. 246 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (p.p.s.a.) w zakresie, w jakim nakłada na stronę obowiązek wykazania, że nie jest w stanie ponieść jakichkolwiek kosztów postępowania bez ustanowienia obiektywnych, jednoznacznych i wiążących sąd kryteriów oceny sytuacji materialnej strony [...]”. Z kolei „art. 276 p.p.s.a. w zw. z art. 175 § 1 p.p.s.a. w zw. z art. 246 §1 pkt 1 i 2 p.p.s.a. w zw. z art. 245 § 1-3 p.p.s.a. w zakresie, w jakim nakłada na stronę wymóg wniesienia skargi o wznowienie postępowania sporządzonej i podpisanej przez adwokata lub radcę prawnego, jednocześnie nie gwarantując stronie prawa do uzyskania w tym zakresie zwolnienia od kosztów w zakresie całkowitym lub częściowym, a w konsekwencji uzyskania pomocy prawnej według obiektywnych, jednoznacznych i wiążących sąd kryteriów oceny jej sytuacji materialnej [...]”.

2. Zaskarżone przepisy p.p.s.a. odpowiednio stanowią. Artykuł 175 § 1 p.p.s.a.: „Skarga kasacyjna powinna być sporządzona przez adwokata lub radcę prawnego, z zastrzeżeniem § 2–3”.

Artykuł 245 § 1 p.p.s.a: „Prawo pomocy może być przyznane w zakresie całkowitym lub częściowym. § 2. Prawo pomocy w zakresie całkowitym obejmuje zwolnienie od kosztów sądowych oraz ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego. § 3. Prawo pomocy w zakresie częściowym obejmuje zwolnienie tylko od opłat sądowych w całości lub w części albo tylko od wydatków albo od opłat sądowych i wydatków lub obejmuje tylko

ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego”.

Artykuł 246 § 1 p.p.s.a.: „Przyznanie prawa pomocy osobie fizycznej następuje: 1) w zakresie całkowitym – gdy osoba ta wykaże, że nie jest w stanie ponieść jakichkolwiek kosztów postępowania; 2) w zakresie częściowym – gdy wykaże, że nie jest w stanie ponieść pełnych kosztów postępowania, bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny”.

Artykuł 276 p.p.s.a.: „Do skargi o wznowienie postępowania stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, jeżeli przepisy niniejszego działu nie stanowią inaczej. Jednakże, gdy do wznowienia postępowania właściwy jest Naczelny Sąd Administracyjny, stosuje się odpowiednio przepisy art. 175”.

II. Stan faktyczny i zarzuty skarżącego

1. Stan faktyczny został zrekonstruowany przez Trybunał Konstytucyjny (postanowienie TK z 26 sierpnia 2019 r., sygn. akt Ts 61/18) i kształtuje się następująco. Skarżący ubiega się od 2003 r. o stwierdzenie choroby zawodowej, zaś organ właściwy, tj. Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny (dalej: PWIS) w W stwierdził jej brak decyzjami z: stycznia 2003 r. i lutego 2003 r. W 2014 r. skarżący wystąpił do PWIS o uchylenie powyższych rozstrzygnięć. Organ negatywnie rozpatrzył wniosek i decyzją z października 2014 r. odmówił uchylenia lub zmiany rozstrzygnięć podjętych w 2003 r. Wobec tego, skarżący wniósł odwołanie do Głównego Inspektora Sanitarnego, który decyzją z grudnia 2014 r. utrzymał rozstrzygnięcie podjęte w I instancji na podstawie art. 138 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256, ze zm.; dalej: k.p.a.) oraz art. 12 ust. 2 pkt 2 i art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 59, ze zm.). Od powyższej decyzji skarżący wniósł skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (dalej: WSA) w W . Została ona oddalona wyrokiem WSA z lipca 2015 r., zaskarżonym następnie skargą kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Naczelny Sąd Administracyjny (dalej: NSA) utrzymał wyrok sądu I instancji (wyrok NSA z listopada 2016 r., sygn. akt).

Pismem datowanym na lipca 2017 r. skarżący wniósł osobiście do NSA skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym rozstrzygnięciem tego sądu z listopada 2016 r. (sygn. akt). Została ona odrzucona postanowieniem NSA z września 2017 r. z powodu niedochowania przymusu adwokacko-radcowskiego (sygn. akt). Równolegle skarżący wszczął wnioskiem z lipca 2017 r. postępowanie przed NSA o udzielenie mu prawa pomocy przez ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia skargi o wznowienie postępowania. Pismo zostało przekazane lipca 2017 r. do rozpoznania WSA w W jako właściwemu w sprawie. Postanowieniem z września 2017 r. referendarz sądowy odmówił przyznania prawa pomocy w postaci ustanowienia pełnomocnika z urzędu (sygn. akt). Od tego rozstrzygnięcia skarżący wniósł sprzeciw. Wojewódzki Sąd Administracyjny, rozpatrując sprzeciw, utrzymał w mocy postanowienie referendarza (postanowienie WSA w W z października 2017 r., sygn. akt).

Równolegle skarżący podjął kroki o przyznanie mu prawa pomocy w celu sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej. Złożył więc wniosek do Sądu Rejonowego (lipca 2017 r. — data prezentaty) o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Postanowieniem z grudnia 2017 r., Sąd Rejonowy ustanowił dla skarżącego pełnomocnika z urzędu, którego następnie wyznaczyła Okręgowa Rada Adwokacka. Informacja Okręgowej Rady Adwokackiej została doręczona pełnomocnikowi 15 stycznia 2018 r. (postanowienie TK z 26 sierpnia 2019 r., sygn. akt Ts 61/18).

Jako że skarżący nie znalazł ochrony prawnej przed sądami administracyjnymi, wniósł skargę konstytucyjną. Postanowieniem z sierpnia 2019 r., sygn. akt , TK odmówił nadania biegu skardze z następujących powodów.

Po pierwsze, skarżący nie spełnił przesłanki, o której mowa w art. 79 Konstytucji, polegającej na ostatecznym orzeczeniu o prawa i wolnościach. Trybunał bowiem ustalił, że postanowienie NSA o odrzuceniu skargi na wznowienie postępowania „nie odpowiada złożonej kwalifikacji z art. 79 ust. 1 Konstytucji i pozostaje w konsekwencji bez związku z powyższym konstytucyjnym prawem podmiotowym. Odrzucenie skargi o wznowienie postępowania z uwagi na niedochowanie przymusu adwokacko-radcowskiego, tj. skargi dotyczącej postępowania zakończonego postanowieniem o oddaleniu skargi kasacyjnej,

nie przesądza bowiem w sposób władczy o niedopuszczalności wzruszenia tego postanowienia". Naczelny Sąd Administracyjny nie rozpatrzył merytorycznie sprawy, odrzucił wniosek o wznowienie, jednocześnie wskazując na uchybienie formalne. Taka sytuacja nie wyklucza możliwości wznowienia postępowania przed NSA. Trybunał Konstytucyjny skonstatował, że przedmiotowe postanowienie NSA, jakkolwiek samo w sobie jest niezaskarżalne, to skądinąd nie zamknęło mu drogi sądowej i nie może być uznane za ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Po drugie, TK odniósł się do treści art. 276 p.p.s.a. i skutków jego obowiązywania dla strony wnoszącej skargę o wznowienie postępowania. W postępowaniu wznowieniowym przed NSA stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. Z kolei w postępowaniu przed wojewódzkimi sądami administracyjnymi obowiązuje zasada powiązania zwrotu kosztów postępowania z jego wynikiem (art. 200 p.p.s.a.). W razie uwzględnienia skargi przez sąd I instancji przysługuje skarżącemu od organu, który wydał zaskarżony akt lub podjął zaskarżoną czynność albo dopuścił się bezczynności, zwrot kosztów postępowania niezbędnych do celowego dochodzenia praw. Do takich kosztów zalicza wynagrodzenie pełnomocnika. „W ocenie Trybunału Konstytucyjnego oznacza to, że zgodnie z art. 276 p.p.s.a. w związku z art. 200 p.p.s.a. i art. 205 § 2 p.p.s.a. stronie, która wniosła skuteczną skargę o wznowienie postępowania, przysługuje zwrot kosztów zastępstwa adwokackiego”. Na tej podstawie TK przyjął, że zarzuty skargi są bezzasadne, co wyczerpuje przesłankę odmowy nadania skardze dalszego biegu, o której mowa w art. 61 ust. 1 pkt 3 ustawy z 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym. (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.TK).

Po trzecie, zarzut niekonstytucyjności skierowany wobec art. 246 p.p.s.a., który stanowi podstawę postanowienia WSA wydanego na wniosek skarżącego o ustanowienie adwokata z urzędu, jest polemiką z rozstrzygnięciem sądowym, podjętym w jego sprawie i przybiera postać postulatu legislacyjnego, którego Trybunał nie może rozpatryć. Trybunał nie jest bowiem organem władnym do dokonywania kontroli instancyjnej orzeczeń sądowych i oceny ich trafności. „Z ustaleń wstępnego rozpoznania analizowanej skargi w omawianym aspekcie wynika, że jej uzasadnienie nie uprawdopodobnia naruszenia przysługującego skarżącemu konstytucyjnego prawa do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez niezawisły sąd poprzez zastosowanie zakwestionowanego art. 246 § 1

pkt 1 p.p.s.a”. Analiza zarzutów skarżącego prowadzi TK do konstatacji, że uzasadnienie skargi opiera się na kwestionowaniu niekorzystnego dla skarżącego rozstrzygnięcia sądowego na tle innych, wydanych orzeczeń przyznających mu prawo pomocy.

Powyżej opisane postanowienie zostało zaskarżone przez skarżącego. W wyniku rozpatrzenia zażalenia, TK nadał bieg skardze konstytucyjnej. Trybunał Konstytucyjny przyjął, że „postanowienie NSA w przedmiocie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania sądowego jest orzeczeniem ostatecznym o wolnościach i prawach skarżącego w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji. Skarżącemu nie przysługuje już bowiem żaden środek odwoławczy od orzeczenia. Postanowienie to wprowadzie nie zamyka prawa do ponownego wniesienia skargi o wznowienie postępowania w terminie przewidzianym ustawą, jednak w zakresie wskazanego prawa do sądu zaskarżony przepis odbiera możliwość wniesienia skargi bez realizacji obowiązku skorzystania z pomocy profesjonalnego pełnomocnika. Skarżący wskazał na wymóg formalny zawarty w art. 276 w związku z art. 175 § 1 w związku z art. 246 § 1 pkt 1 i 2 w związku z art. 245 § 1-3 p.p.s.a, który pozbawia go uprawnienia do wniesienia skargi o wznowienie postępowania. Odrzucenie skargi o wznowienie postępowania jest rozstrzygnięciem o charakterze formalnym”.

Ponadto skarżący uprawdopodobnił naruszenie konstytucyjnych praw i wolności. Tym samym zachodzą wątpliwości uzasadniające konieczność merytorycznego rozpoznania podniesionych w niej zarzutów (postanowienie TK z 19 grudnia 2019 r., sygn. akt Ts 61/18)

2. Zaskarżone przepisy są, w opinii skarżącego, niezgodne z preambułą (zasada rzetelności działania instytucji publicznych), art. 2 (zasada poprawnej legislacji i zasada zaufania obywatela do państwa i prawa), art. 45 (prawo do sądu) Konstytucji.

3. Problem konstytucyjny, jaki podnosi skarżący, dotyczy zasad udzielania prawa pomocy stronie postępowania sądowo-administracyjnego, a konkretnie ustanowienia pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi o wznowienie postępowania sądowego przed NSA. Zdaniem skarżącego, przymus adwokacko-radcowski ogranicza prawo do sądu stronie, której sytuacja materialna nie pozwala na zlecenie sporządzenia skargi pełnomocnikowi z wyboru. Tak więc przymus

adwokacki powinien być „skorelowany z rzetelnym sposobem oceny ewentualnego braku możliwości finansowych skorzystania przez skarżącego z pomocy profesjonalisty, a w konsekwencji pomocy państwa w tym zakresie. Wskazana ocena musi uwzględniać wymienione w powyższym orzeczeniu Trybunału zasady postępowania. Brak spójnych, logicznych i rzetelnych zasad powyższej oceny prowadzi do ograniczenia prawa skarżącego do sądu”. Z kolei zasada prawidłowej legislacji wymaga prawidłowych i odpowiednich „rozwiązań legislacyjnych, zapewniających obiektywność i rzetelność, a także wyłączających dowolność w ocenie, czy osobie przysługuje prawo do adwokata z urzędu, a w konsekwencji czy — wobec posiadanych środków finansowych — będzie ona mogła skorzystać z przysługującego jej prawa do złożenia nadzwyczajnego środka zaskarżenia jakim jest skarga o wznowienie postępowania sądowo-administracyjnego”. Z zasady rzetelności płynie natomiast konieczność „skonkretyzowania zasad ubiegania się strony o pomoc państwa poprzez wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w złożeniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, które gwarantowałyby obiektywizm, rzetelność i możliwość uzyskania tej pomocy zawsze w sytuacjach, w których brak pomocy państwa prowadziłby de facto do pozbawienia obywatela prawa do skorzystania z przysługujących mu praw”.

Skarżący podnosi, że zaskarżone przepisy z jednej strony wprowadzają przymus adwokacki w sprawie o wznowienie postępowania, zaś z drugiej strony, przyznają skarżącemu prawo do pełnomocnika z urzędu, przy czym art. 246 §1 pkt 1 i 2 p.p.s.a. nie precyzuje obiektywnych, jednoznacznych i wiążących sąd kryteriów przyznania tej pomocy. „Takie sformułowanie przepisu powoduje niepewność jego adresatów co do ich praw i obowiązków. W swoim brzemieniu przepisy nie zapewniają także stronie wymaganej przepisem art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji RP przewidywalności, która powinna być wynikiem odpowiedniej spójności i wewnętrznej logiki mechanizmów, którym jest poddana”.

Ponadto ustawodawca, wprowadzając przymus adwokacki i nieodkreślając kryteriów przyznania prawa pomocy, naruszył konstytucyjne prawo do sądu. Ustanowił bowiem „swoistą pułapkę”, co pozostaje w sprzeczności z art. 2 Konstytucji i wywodzoną z niego z zasadą poprawnej legislacji i zasadą zaufania obywateli do państwa. Nadto brak kryteriów pozwala na dowolność i arbitralność działania organów sądowych. Tytułem przykładu skarżący podnosi, że sądy powszechne, mając na uwadze ten sam stan majątkowy i stan prawny, przyznały mu

adwokata z urzędu. Z kolei sądy administracyjne zamknęły mu drogę do rozpatrzenia sprawy w trybie nadzwyczajnych środków zaskarżania (wniesienie skargi o wznowienia postępowania), odmawiając prawa pomocy.

W konkluzjach skarżący stwierdza, że „Opisana wyżej sytuacja stanowi naruszenie prawa skarżącego do ochrony sądowej, w tym prawidłowego, zgodnego z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP ukształtowania procedury, ale też wynikającej z art. 2 zasady poprawnej legislacji, zasady zaufania obywatela do państwa, jak też – wskazanej także w preambule do ustawy zasadniczej – zasady rzetelności działania organów władzy publicznej”.

III. Analiza formalna

1. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem TK, pozytywny wynik wstępnej kontroli skargi konstytucyjnej nie przesądza definitywnie o późniejszym merytorycznym jej rozpatrzeniu. Trybunał Konstytucyjny może kontrolować, na każdym etapie postępowania, czy nie zachodzi któraś z ujemnych przesłanek wyrokowania, skutkująca obligatoryjnym umorzeniem postępowania (zob. postanowienia TK z: 14 grudnia 1999 r., sygn. akt SK 15/99; 21 marca 2000 r., sygn. akt SK 6/99; 30 maja 2007 r., sygn. akt SK 67/06; 15 listopada 2018 r., sygn. akt SK 5/14). Jeśli TK stwierdzi przeszkodę formalną na etapie merytorycznego rozpoznania skargi, to jest zobowiązany umorzyć postępowanie. Takie przeszkody, zdaniem Sejmu, zachodzą w analizowanej sprawie.

2. Sejm pragnie zwrócić uwagę na przedmiot kontroli i jego zakresowe ujęcie, które zostało wysłowione przez skarżącego w następujący sposób:

a) art. 246 § 1 pkt 1 p.p.s.a. „w zakresie, w jakim nakłada na stronę obowiązek wykazania, że nie jest w stanie ponieść jakichkolwiek kosztów postępowania bez ustanowienia obiektywnych, jednoznacznych i wiążących sąd kryteriów oceny sytuacji materialnej strony [...]”;

b) art. 276 w związku z art. 175 § 1 p.p.s.a., w związku z art. 246 §1 pkt 1 i 2 p.p.s.a. w związku z art. 245 § 1-3 p.p.s.a. „w zakresie, w jakim nakłada na stronę wymóg wniesienia skargi o wznowienie postępowania sporządzonej i podpisanej przez adwokata lub radcę prawnego, jednocześnie nie gwarantując stronie prawa do uzyskania w tym zakresie zwolnienia od kosztów w zakresie całkowitym lub

częściowym, a w konsekwencji uzyskania pomocy prawnej według obiektywnych, jednoznacznych i wiążących sąd kryteriów oceny jej sytuacji materialnej [...]”.

W obu przypadkach skarżący niekonstytucyjność zaskarżonej regulacji upatruje w braku obiektywnych, jednoznacznych i wiążących sąd kryteriów oceny sytuacji materialnej strony, domagającej się przyznania prawa pomocy. Nie kwestionuje przymusu adwokackiego ani też obowiązku wykazania braku zdolności finansowej poniesienia kosztów postępowania. Tak więc niekonstytucyjność zaskarżonych przepisów wiąże on z pominięciem przez ustawodawcę określenia kryteriów oceny rzeczywistego stanu majątkowego, możliwości płatniczych oraz stanu rodzinnego w sprawach przyznania pomocy prawnej przed sądami administracyjnymi.

Jak wynika z akt sprawy, sytuacja materialna skarżącego nie podlegała, wbrew zarzutom skargi konstytucyjnej, ocenie referendarza i WSA w W pod kątem zdolności poniesienia ciężarów ustanowienia pełnomocnika. Nie stwierdzono także, że wnioskodawca jest w stanie ponieść koszty sporządzenia skargi o wznowienie postępowania przed NSA. Skoro odmowa przyznania pomocy nie wynikała z tej oceny, to sąd nie mógł przyjąć pozaustawowych i dowolnych kryteriów, dokonując ewaluacji. Problem, jaki wyłania się z akt sprawy zawistej przed WSA w W , dotyczy raczej kwestii dowodowej i dokumentów, mających usunąć dostrzeżone przez referendarza wątpliwości. Analiza tego zagadnienia wymaga zarysowania postępowania w sprawie udzielania prawa pomocy.

Zgodnie art. 252 p.p.s.a., wniosek o przyznanie tego prawa składa się na formularzu i powinien on zawierać oświadczenie strony, obejmujące dokładne dane o stanie majątkowym i dochodach, a jeżeli wniosek składa osoba fizyczna, ponadto dokładne dane o stanie rodzinnym oraz oświadczenie strony o niezatrudnieniu lub niepozostawaniu w innym stosunku prawnym z adwokatem, radcą prawnym, doradcą podatkowym lub rzecznikiem patentowym. Nadto oświadczenia o stanie majątkowym i rodzinnym składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Czynności w zakresie przyznania prawa pomocy wykonuje referendarz sądowy, który między innymi bada wnioski co do ich zgodności z wymogami formalnymi, a także bada ich treść. Referendarz ma prawo wezwać stronę do uzupełnienia braków formalnych wniosków, a także do złożenia dodatkowych oświadczeń i dokumentów (art. 258 § 1 i 2 p.p.s.a.). Otóż jeśli oświadczenie strony zawarte w formularzu okaże się niewystarczające do oceny jej

rzeczywistego stanu majątkowego i możliwości płatniczych oraz stanu rodzinnego lub budzi wątpliwości, strona jest obowiązana złożyć na wezwanie, w określonym terminie, dodatkowe oświadczenie lub przedłożyć dokumenty źródłowe dotyczące jej stanu majątkowego, dochodów lub stanu rodzinnego (art. 255 p.p.s.a.). Dokumentami źródłowymi, do złożenia których wnioskodawca może zostać wezwany w przypadku, gdy oświadczenie zawarte we wniosku o przyznanie prawa pomocy okaże się niewystarczające do oceny rzeczywistego stanu majątkowego i możliwości płatniczych oraz stanu rodzinnego, są w szczególności: 1) odpisy zeznań podatkowych za ostatnie dwa lata kalendarzowe; 2) wyciągi z posiadanych rachunków bankowych z okresu ostatnich sześciu miesięcy; 3) odpisy lub wypisy z rejestrów urzędowych 4) odpisy dwóch ostatnich bilansów; 5) zaświadczenia o wysokości osiągniętego dochodu, uzyskanych wynagrodzeń, honorariów i innych należności oraz otrzymywanych świadczeń z okresu ostatnich dwóch lat; 6) zaświadczenie o sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej wnioskodawcy wydawane przez upoważnionego pracownika jednostki organizacyjnej gminy realizującej zadania pomocy społecznej (§ 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 sierpnia 2015 r. w sprawie określenia wzoru i sposobu udostępniania urzędowego formularza wniosku o przyznanie prawa pomocy w postępowaniu przed sądami administracyjnymi oraz sposobu dokumentowania stanu majątkowego, dochodów lub stanu rodzinnego wnioskodawcy, Dz. U. poz. 1257, ze zm.; dalej: rozporządzenie RM). Katalog dokumentów, których może żądać referendarz rozpoznający wniosek, jest otwarty, zaś te wymienione w § 4 rozporządzenia RM mają charakter przykładowy.

Przenosząc te ustalenia normatywne na grunt sprawy, należy odnotować, że referendarz sądowy wezwał skarżącego do uzupełnienia materiału dowodowego. Ustalił on na podstawie złożonego formularza, że we wspólnym gospodarstwie domowym ze skarżącym pozostaje żona. Skarżący posiada działkę zabudowaną domem o powierzchni m², którego współwłaścicielem w części jest córka. „Skarżący oświadczył, że utrzymuje się z żoną z emerytur w łącznej wysokości zł netto miesięcznie. Do zobowiązań i stałych miesięcznych wydatków zaliczył: wydatki na zakup ubrań i środków czystości – ok. zł, wydatki na leki i żywność – ok. zł, opłaty za energię elektryczną i gaz – ok. zł, opłaty za wywóz nieczystości – ok. zł, wydatki na zakup paliwa i utrzymanie samochodu – ok. zł, opłaty za wodę, telefon, ubezpieczenie, podatek – ok. zł.”

(postanowienie WSA w W z września 2017 r., sygn. akt).

Oświadczenie strony zawarte w formularzu okazało się niewystarczające do oceny jej rzeczywistego stanu majątkowego i możliwości płatniczych oraz stanu rodzinnego. Wzbudziło ono wątpliwości referendarza, ponieważ wydatki przewyższały dochody. Wezwał on skarżącego – na podstawie art. 255 p.p.s.a. – do wyjaśnienia sprawy, zobowiązując do udokumentowania wydatków, a także wyjaśnienia, czy córka partycypuje w kosztach utrzymania domu. W odpowiedzi na wezwanie referendarza z sierpnia 2017 r., skarżący podał, że córka prowadzi odrębne gospodarstwo domowe. Nie odniósł się do wezwania w pozostałej części, tj. nie przedstawił wyciągów z rachunków bankowych, opłaconych przez niego rachunków i nie wyjaśnił, kto ponosi wydatki związane z utrzymaniem domu.

W tym stanie rzeczy skarżący nie wykonał ciążącego na nim obowiązku, którego źródłem jest art. 258 § 1 i art. 255 p.p.s.a., a także rozporządzenie RM. Przepisy te z jednej strony nakładają na referendarza obowiązek poddania kontroli informacji zawartych we wniosku, zaś z drugiej strony nakładają na wnioskodawcę obowiązek wyjaśnienia wątpliwości przez złożenie stosownych dokumentów. W analizowanej sprawie referendarz sądowy działał rzetelnie, mając na uwadze zarówno interes prywatny skarżącego i interes publiczny. Przyznanie prawa pomocy wiąże się wszak z wydatkami z budżetu państwa, a te nie mogą być przyznane bez przeprowadzenia rzetelnego postępowania w sprawie ustalenia sytuacji majątkowej wnioskodawcy. Wydatkowanie środków publicznych powinno następować tylko w uzasadnionych przypadkach po wszechstronnym zbadaniu sprawy. Mimo to, skarżący potraktował wezwanie sądu powierzchownie, przez co przyczynił się do negatywnej dla niego decyzji procesowej. Jak zauważył WSA w W „takie wybiórcze udzielenie odpowiedzi na wezwanie skierowane w trybie art. 255 ustawy nie pozwala na przyznanie prawa pomocy. W ocenie referendarza sądowego na podstawie informacji udzielonych przez skarżącego nie jest możliwe jednoznaczne ustalenie jego możliwości płatniczych, skoro nie została wyjaśniona kwestia wysokości wydatków obciążających skarżącego” (postanowienie WSA w W z października 2017 r., sygn. akt).

Powyższe ustalenia potwierdzają na wstępie zarysowaną tezę, w myśl której sąd nie ocenił możliwości płatniczych skarżącego i jego sytuacji majątkowej. Nie mógł tego bowiem uczynić z powodu braku dokumentów źródłowych. Jak wskazuje WSA w W , podstawą oddalenia wniosku był „Brak [...] współpracy przez

niedostarczenie dokumentów bądź nieskładanie wyczerpujących oświadczeń uzasadnia oddalenie wniosku o przyznanie prawa pomocy [...]” (postanowienie WSA w W z października 2017 r., sygn. akt). Skoro sąd nie ocenił tej sytuacji, to także nie stosował żadnych kryteriów tej oceny.

Konkludując, należy stwierdzić, co następuje: po pierwsze, oświadczenie strony zawarte we formularzu okazało się niewystarczające do oceny jej rzeczywistego stanu majątkowego i możliwości płatniczych oraz stanu rodzinnego. Wzbudziło wątpliwości referendarza, który wezwał stronę do przedstawienia dokumentów. Po drugie, obowiązki strony, wnioskującej o przyznanie pomocy prawnej, nie wyczerpują się jedynie w wypełnieniu urzędowego formularza i złożenia w odpowiednim miejscowo sądzie wojewódzkim (art. 254 i 257 p.p.s.a). Referendarz może zobowiązać stronę – na podstawie art. 255 p.p.s.a. – do przedłożenia innych dowodów potwierdzających stan majątkowy. Bierna postawa skarżącego, który nie wykonał obowiązku przewidzianego art. 255 p.p.s.a., wpłynęła na odmowę przyznania mu prawa pomocy. Powyższy obowiązek nie jawi się ani uciążliwy, ani też nadmierny w kontekście wydatkowania środków publicznych. Po trzecie, postępowanie w sprawie udzielania pomocy zakończyło się fiaskiem na etapie gromadzenia materiału dowodowego z powodu rażącego niedbalstwa strony (przyczyn leżących po stronie skarżącego).

Reasumując, sąd nie zastosował żadnych kryteriów wobec skarżącego i nie ocenił jego sytuacji majątkowej. W stanie faktycznym będącym tłem niniejszej skargi konstytucyjnej, wniosek o jej przyznanie został oddalony z przyczyn całkowicie zależnych od skarżącego. W tym miejscu należy przywołać pogląd TK, w myśl którego ochrona konstytucyjnych praw i wolności w trybie skargi konstytucyjnej jest możliwa dopiero po wykazaniu przez skarżącego minimalnej choćby staranności w trosce o zabezpieczenie jego interesów (zob. postanowienie TK z 3 lipca 2007 r., sygn. akt SK 4/07). Sytuacja faktyczna, w jakiej znalazł się skarżący, nie jest skutkiem braku precyzji lub braku określoności zaskarżonej regulacji. Jest natomiast skutkiem zaniedbań, za które odpowiedzialność skarżący przerzuca na prawodawcę. „Skarga konstytucyjna nie może być wykorzystywana jako instrument służący korygowaniu zaniedbań popełnionych w postępowaniu poprzedzającym jej wniesienie. Poza oceną Trybunału Konstytucyjnego pozostają również te sytuacje, w których utrata prawa do rozpoznania skargi konstytucyjnej wynika z uchybień

popelnionych przez skarżącego” (postanowienie TK z 16 października 2002 r., sygn. akt SK 43/01).

3. Obowiązujący model skargi konstytucyjnej zakłada, że może być ona zwrócona wyłącznie przeciwko ustawie lub innemu aktowi normatywnemu, naruszającemu konstytucyjne wolności lub prawa. Skarżący nie może natomiast kwestionować ostatecznego orzeczenia wydanego w jego sprawie. Skarga konstytucyjna nie jest bowiem nadzwyczajnym środkiem kontroli ostatecznych orzeczeń sądowych. Jest ukierunkowana na usunięcie wadliwego konstytucyjnie przepisu i nie jest ukierunkowana na usunięcie wadliwego konstytucyjnie aktu stosowania prawa. Ten ostatni cel może być osiągnięty za pomocą środków odwoławczych lub skargi nadzwyczajnej skierowanej do Sądu Najwyższego. Kontrola stosowania prawa przez sądy pozostaje poza kognicją Trybunału Konstytucyjnego (postanowienia TK z: 2 grudnia 2010 r., sygn. akt SK 11/10, 13 lutego 2008 r., sygn. akt SK 5/07). Trybunał jest bowiem „sądem prawa” i nie jest „sądem faktów” (postanowienie TK z 30 czerwca 2008 r., sygn. akt SK 15/07). Do kognicji Trybunału nie należy rozpatrywanie zarzutów dotyczących błędnej subsumcji stanu faktycznego dokonanej w rozstrzygnięciu.

Na tym tle analizowana skarga konstytucyjna jawi się jako skierowana przeciw rozstrzygnięciom sądowym. Skarga konstytucyjna oparta jest na tezie, że skarżący otrzymał prawo pomocy w innych sprawach, zawisłych przed sądami powszechnymi (postępowanie karne, postępowanie cywilne) i administracyjnymi. W opinii Sejmu, nie jest to argument przemawiający za niekonstytucyjnością regulacji. Odnosi się on, co najwyżej, do niejednolitej praktyki stosowania prawa. Niezależnie od tego Sejm pragnie zwrócić uwagę, że ciężar finansowy prawa pomocy jest zróżnicowany w zależności od charakteru sprawy, etapu tej sprawy i zakresu żądanej pomocy (pełna lub częściowa). Stąd sądy mogą podejmować odmienne rozstrzygnięcia w odniesieniu do tej samej osoby, ponieważ zarówno wysokość kosztów sądowych, jak i pełnomocnika z urzędu jest zróżnicowana w zależności od rodzaju i wartości przedmiotu sporu. Wysokość kosztów sądowych została określona przez prawodawcę odrębnie dla spraw cywilnych, karnych i administracyjnych (zob. ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 755, ze zm.; ustawa z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych, t.j. Dz. U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223, ze zm.; rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad pobierania wpisu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi, Dz. U. Nr 221, poz. 2193, ze zm.). Koszty pełnomocnika z urzędu zostały ustalone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 265) i w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800, ze zm.). Tytułem przykładu należy wskazać, że zgodnie z powyżej wskazanymi rozporządzeniami, np. stawki minimalne zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym wynoszą: 1) za sporządzenie i wniesienie skargi konstytucyjnej przez adwokata oraz za stawiennictwo na rozprawie - 960 zł; 2) za sporządzenie i wniesienie skargi konstytucyjnej oraz za sporządzenie opinii o braku podstaw do wniesienia tej skargi przez adwokata – 480 zł. (w tym zakresie została przyznana skarżącemu pomoc prawna). Z kolei stawka minimalna za obronę przed sądem rejonowym w postępowaniu w sprawach o wykroczenia wynosi 360 zł, ale już przed sądem okręgowym jako drugą instancją – 840 zł (wniosek skarżącego o przyznanie mu obrońcy z urzędu; pomoc przyznana postanowieniem Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 11 listopada 2017 r., sygn. akt I 15/17/17/18/19/20/21/22/23/24/25/26/27/28/29/30/31/32/33/34/35/36/37/38/39/40/41/42/43/44/45/46/47/48/49/50/51/52/53/54/55/56/57/58/59/60/61/62/63/64/65/66/67/68/69/70/71/72/73/74/75/76/77/78/79/80/81/82/83/84/85/86/87/88/89/90/91/92/93/94/95/96/97/98/99/100/101/102/103/104/105/106/107/108/109/110/111/112/113/114/115/116/117/118/119/120/121/122/123/124/125/126/127/128/129/130/131/132/133/134/135/136/137/138/139/140/141/142/143/144/145/146/147/148/149/150/151/152/153/154/155/156/157/158/159/160/161/162/163/164/165/166/167/168/169/170/171/172/173/174/175/176/177/178/179/180/181/182/183/184/185/186/187/188/189/190/191/192/193/194/195/196/197/198/199/200/201/202/203/204/205/206/207/208/209/210/211/212/213/214/215/216/217/218/219/220/221/222/223/224/225/226/227/228/229/230/231/232/233/234/235/236/237/238/239/240/241/242/243/244/245/246/247/248/249/250/251/252/253/254/255/256/257/258/259/260/261/262/263/264/265/266/267/268/269/270/271/272/273/274/275/276/277/278/279/280/281/282/283/284/285/286/287/288/289/290/291/292/293/294/295/296/297/298/299/300/301/302/303/304/305/306/307/308/309/310/311/312/313/314/315/316/317/318/319/320/321/322/323/324/325/326/327/328/329/330/331/332/333/334/335/336/337/338/339/340/341/342/343/344/345/346/347/348/349/350/351/352/353/354/355/356/357/358/359/360/361/362/363/364/365/366/367/368/369/370/371/372/373/374/375/376/377/378/379/380/381/382/383/384/385/386/387/388/389/390/391/392/393/394/395/396/397/398/399/400/401/402/403/404/405/406/407/408/409/410/411/412/413/414/415/416/417/418/419/420/421/422/423/424/425/426/427/428/429/430/431/432/433/434/435/436/437/438/439/440/441/442/443/444/445/446/447/448/449/450/451/452/453/454/455/456/457/458/459/460/461/462/463/464/465/466/467/468/469/470/471/472/473/474/475/476/477/478/479/480/481/482/483/484/485/486/487/488/489/490/491/492/493/494/495/496/497/498/499/500/501/502/503/504/505/506/507/508/509/510/511/512/513/514/515/516/517/518/519/520/521/522/523/524/525/526/527/528/529/530/531/532/533/534/535/536/537/538/539/540/541/542/543/544/545/546/547/548/549/550/551/552/553/554/555/556/557/558/559/560/561/562/563/564/565/566/567/568/569/570/571/572/573/574/575/576/577/578/579/580/581/582/583/584/585/586/587/588/589/590/591/592/593/594/595/596/597/598/599/600/601/602/603/604/605/606/607/608/609/610/611/612/613/614/615/616/617/618/619/620/621/622/623/624/625/626/627/628/629/630/631/632/633/634/635/636/637/638/639/640/641/642/643/644/645/646/647/648/649/650/651/652/653/654/655/656/657/658/659/660/661/662/663/664/665/666/667/668/669/670/671/672/673/674/675/676/677/678/679/680/681/682/683/684/685/686/687/688/689/690/691/692/693/694/695/696/697/698/699/700/701/702/703/704/705/706/707/708/709/710/711/712/713/714/715/716/717/718/719/720/721/722/723/724/725/726/727/728/729/730/731/732/733/734/735/736/737/738/739/740/741/742/743/744/745/746/747/748/749/750/751/752/753/754/755/756/757/758/759/760/761/762/763/764/765/766/767/768/769/770/771/772/773/774/775/776/777/778/779/780/781/782/783/784/785/786/787/788/789/790/791/792/793/794/795/796/797/798/799/800/801/802/803/804/805/806/807/808/809/810/811/812/813/814/815/816/817/818/819/820/821/822/823/824/825/826/827/828/829/830/831/832/833/834/835/836/837/838/839/840/841/842/843/844/845/846/847/848/849/850/851/852/853/854/855/856/857/858/859/860/861/862/863/864/865/866/867/868/869/870/871/872/873/874/875/876/877/878/879/880/881/882/883/884/885/886/887/888/889/890/891/892/893/894/895/896/897/898/899/900/901/902/903/904/905/906/907/908/909/910/911/912/913/914/915/916/917/918/919/920/921/922/923/924/925/926/927/928/929/930/931/932/933/934/935/936/937/938/939/940/941/942/943/944/945/946/947/948/949/950/951/952/953/954/955/956/957/958/959/960/961/962/963/964/965/966/967/968/969/970/971/972/973/974/975/976/977/978/979/980/981/982/983/984/985/986/987/988/989/990/991/992/993/994/995/996/997/998/999/1000/1001/1002/1003/1004/1005/1006/1007/1008/1009/1010/1011/1012/1013/1014/1015/1016/1017/1018/1019/1020/1021/1022/1023/1024/1025/1026/1027/1028/1029/1030/1031/1032/1033/1034/1035/1036/1037/1038/1039/1040/1041/1042/1043/1044/1045/1046/1047/1048/1049/1050/1051/1052/1053/1054/1055/1056/1057/1058/1059/1060/1061/1062/1063/1064/1065/1066/1067/1068/1069/1070/1071/1072/1073/1074/1075/1076/1077/1078/1079/1080/1081/1082/1083/1084/1085/1086/1087/1088/1089/1090/1091/1092/1093/1094/1095/1096/1097/1098/1099/1100/1101/1102/1103/1104/1105/1106/1107/1108/1109/1110/1111/1112/1113/1114/1115/1116/1117/1118/1119/1120/1121/1122/1123/1124/1125/1126/1127/1128/1129/1130/1131/1132/1133/1134/1135/1136/1137/1138/1139/1140/1141/1142/1143/1144/1145/1146/1147/1148/1149/1150/1151/1152/1153/1154/1155/1156/1157/1158/1159/1160/1161/1162/1163/1164/1165/1166/1167/1168/1169/1170/1171/1172/1173/1174/1175/1176/1177/1178/1179/1180/1181/1182/1183/1184/1185/1186/1187/1188/1189/1190/1191/1192/1193/1194/1195/1196/1197/1198/1199/1200/1201/1202/1203/1204/1205/1206/1207/1208/1209/1210/1211/1212/1213/1214/1215/1216/1217/1218/1219/1220/1221/1222/1223/1224/1225/1226/1227/1228/1229/1230/1231/1232/1233/1234/1235/1236/1237/1238/1239/1240/1241/1242/1243/1244/1245/1246/1247/1248/1249/1250/1251/1252/1253/1254/1255/1256/1257/1258/1259/1260/1261/1262/1263/1264/1265/1266/1267/1268/1269/1270/1271/1272/1273/1274/1275/1276/1277/1278/1279/1280/1281/1282/1283/1284/1285/1286/1287/1288/1289/1290/1291/1292/1293/1294/1295/1296/1297/1298/1299/1300/1301/1302/1303/1304/1305/1306/1307/1308/1309/1310/1311/1312/1313/1314/1315/1316/1317/1318/1319/1320/1321/1322/1323/1324/1325/1326/1327/1328/1329/1330/1331/1332/1333/1334/1335/1336/1337/1338/1339/1340/1341/1342/1343/1344/1345/1346/1347/1348/1349/1350/1351/1352/1353/1354/1355/1356/1357/1358/1359/1360/1361/1362/1363/1364/1365/1366/1367/1368/1369/1370/1371/1372/1373/1374/1375/1376/1377/1378/1379/1380/1381/1382/1383/1384/1385/1386/1387/1388/1389/1390/1391/1392/1393/1394/1395/1396/1397/1398/1399/1400/1401/1402/1403/1404/1405/1406/1407/1408/1409/1410/1411/1412/1413/1414/1415/1416/1417/1418/1419/1420/1421/1422/1423/1424/1425/1426/1427/1428/1429/1430/1431/1432/1433/1434/1435/1436/1437/1438/1439/1440/1441/1442/1443/1444/1445/1446/1447/1448/1449/1450/1451/1452/1453/1454/1455/1456/1457/1458/1459/1460/1461/1462/1463/1464/1465/1466/1467/1468/1469/1470/1471/1472/1473/1474/1475/1476/1477/1478/1479/1480/1481/1482/1483/1484/1485/1486/1487/1488/1489/1490/1491/1492/1493/1494/1495/1496/1497/1498/1499/1500/1501/1502/1503/1504/1505/1506/1507/1508/1509/1510/1511/1512/1513/1514/1515/1516/1517/1518/1519/1520/1521/1522/1523/1524/1525/1526/1527/1528/1529/1530/1531/1532/1533/1534/1535/1536/1537/1538/1539/1540/1541/1542/1543/1544/1545/1546/1547/1548/1549/1550/1551/1552/1553/1554/1555/1556/1557/1558/1559/1560/1561/1562/1563/1564/1565/1566/1567/1568/1569/1570/1571/1572/1573/1574/1575/1576/1577/1578/1579/1580/1581/1582/1583/1584/1585/1586/1587/1588/1589/1590/1591/1592/1593/1594/1595/1596/1597/1598/1599/1600/1601/1602/1603/1604/1605/1606/1607/1608/1609/1610/1611/1612/1613/1614/1615/1616/1617/1618/1619/1620/1621/1622/1623/1624/1625/1626/1627/1628/1629/1630/1631/1632/1633/1634/1635/1636/1637/1638/1639/1640/1641/1642/1643/1644/1645/1646/1647/1648/1649/1650/1651/1652/1653/1654/1655/1656/1657/1658/1659/1660/1661/1662/1663/1664/1665/1666/1667/1668/1669/1670/1671/1672/1673/1674/1675/1676/1677/1678/1679/1680/1681/1682/1683/1684/1685/1686/1687/1688/1689/1690/1691/1692/1693/1694/1695/1696/1697/1698/1699/1700/1701/1702/1703/1704/1705/1706/1707/1708/1709/1710/1711/1712/1713/1714/1715/1716/1717/1718/1719/1720/1721/1722/1723/1724/1725/1726/1727/1728/1729/1730/1731/1732/1733/1734/1735/1736/1737/1738/1739/1740/1741/1742/1743/1744/1745/1746/1747/1748/1749/1750/1751/1752/1753/1754/1755/1756/1757/1758/1759/1760/1761/1762/1763/1764/1765/1766/1767/1768/1769/1770/1771/1772/1773/1774/1775/1776/1777/1778/1779/1780/1781/1782/1783/1784/1785/1786/1787/1788/1789/1790/1791/1792/1793/1794/1795/1796/1797/1798/1799/1800/1801/1802/1803/1804/1805/1806/1807/1808/1809/1810/1811/1812/1813/1814/1815/1816/1817/1818/1819/1820/1821/1822/1823/1824/1825/1826/1827/1828/1829/1830/1831/1832/1833/1834/1835/1836/1837/1838/1839/1840/1841/1842/1843/1844/1845/1846/1847/1848/1849/1850/1851/1852/1853/1854/1855/1856/1857/1858/1859/1860/1861/1862/1863/1864/1865/1866/1867/1868/1869/1870/1871/1872/1873/1874/1875/1876/1877/1878/1879/1880/1881/1882/1883/1884/1885/1886/1887/1888/1889/1890/1891/1892/1893/1894/1895/1896/1897/1898/1899/1900/1901/1902/1903/1904/1905/1906/1907/1908/1909/1910/1911/1912/1913/1914/1915/1916/1917/1918/1919/1920/1921/1922/1923/1924/1925/1926/1927/1928/1929/1930/1931/1932/1933/1934/1935/1936/1937/1938/1939/1940/1941/1942/1943/1944/1945/1946/1947/1948/1949/1950/1951/1952/1953/1954/1955/1956/1957/1958/1959/1960/1961/1962/1963/1964/1965/1966/1967/1968/1969/1970/1971/1972/1973/1974/1975/1976/1977/1978/1979/1980/1981/1982/1983/1984/1985/1986/1987/1988/1989/1990/1991/1992/1993/1994/1995/1996/1997/1998/1999/2000/2001/2002/2003/2004/2005/2006/2007/2008/2009/2010/2011/2012/2013/2014/2015/2016/2017/2018/2019/2020/2021/2022/2023/2024/2025/2026/2027/2028/2029/2030/2031/2032/2033/2034/2035/2036/2037/2038/2039/2040/2041/2042/2043/2044/2045/2046/2047/2048/2049/2050/2051/2052/2053/2054/2055/2056/2057/2058/2059/2060/2061/2062/2063/2064/2065/2066/2067/2068/2069/2070/2071/2072/2073/2074/2075/2076/2077/2078/2079/2080/2081/2082/2083/2084/2085/2086/2087/2088/2089/2090/2091/2092/2093/2094/2095/2096/2097/2098/2099/2100/2101/2102/2103/2104/2105/2106/2107/2108/2109/2110/2111/2112/2113/2114/2115/2116/2117/2118/2119/2120/2121/2122/2123/2124/2125/2126/2127/2128/2129/2130/2131/2132/2133/2134/2135/2136/2137/2138/2139/2140/2141/2142/2143/2144/2145/2146/2147/2148/2149/2150/2151/2152/2153/2154/2155/2156/2157/2158/2159/2160/2161/2162/2163/2164/2165/2166/2167/2168/2169/2170/2171/2172/2173/2174/2175/2176/2177/2178/2179/2180/2181/2182/2183/2184/2185/2186/2187/2188/2189/2190/2191/2192/2193/2194/2195/2196/2197/2198/2199/2200/2201/2202/2203/2204/2205/2206/2207/2208/2209/2210/2211/2212/2213/2214/2215/2216/2217/2218/2219/2220/2221/2222/2223/2224/2225/2226/2227/2228/2229/2230/2231/2232/2233/2234/2235/2236/2237/2238/2239/2240/2241/2242/2243/2244/2245/2246/2247/2248/2249/2250/2251/2252/2253/2254/2255/2256/2257/2258/2259/2260/2261/2262/2263/2264/2265/2266/2267/2268/2269/2270/2271/2272/2273/2274/2275/2276/2277/2278/2279/2280/2281/2282/2283/2284/2285/2286/2287/2288/2289/2290/2291/2292/2293/2294/2295/2296/2297/2298/2299/2300/2301/2302/2303/2304/2305/2306/2307/2308/2309/2310/2311/2312/2313/2314/2315/2316/2317/2318/2319/2320/2321/2322/2323/2324/2325/2326/2327/2328/2329/2330/2331/2332/2333/2334/2335/2336/2337/2338/2339/2340/2341/2342/2343/2344/2345/2346/2347/2348/2349/2350/2351/2352/2353/2354/2355/2356/2357/2358/2359/2360/2361/2362/2363/2364/2365/2366/2367/2368/2369/2370/2371/2372/2373/2374/2375/2376/2377/2378/2379/2380/2381/2382/2383/2384/2385/2386/2387/2388/2389/2390/2391/2392/2393/2394/2395/2396/2397/2398/2399/2400/2401/2402/2403/2404/2405/2406/2407/2408/2409/2410/2411/2412/2413/2414/2415/2416/2417/2418/2419/2420/2421/2422/2423/2424/2425/2426/2427/2428/2429/2430/2431/2432/2433/2434/2435/2436/2437/2438/2439/2440/2441/2442/2443/2444/2445/2446/2447/2448/2449/2450/2451/2452/2453/2454/2455/2456/2457/2458/2459/2460/2461/2462/2463/2464/2465/2466/2467/2468/2469/2470/2471/2472/2473/2474/2475/2476/2477/2478/2479/2480/2481/2482/2483/2484/2485/2486/2487/2488/2489/2490/2491/2492/2493/2494/2495/2496/2497/2498/2499/2500/2501/2502/2503/2504/2505/2506/2507/2508/2509/2510/2511/2512/2513/2514/2515/2516/2517/2518/2519/2520/2521/2522/2523/2524/2525/2526/2527/2528/2529/2530/2531/2532/2533/2534/2535/2536/2537/2538/2539/2540/2541/2542/2543/2544/2545/2546/2547/2548/2549/2550/2551/2552/2553/2554/2555/2556/2557/2558/2559/2560/2561/2562/2563/2564/2565/2566/2567/2568/2569/2570/2571/2572/2573/2574/2575/2576/2577/2578/2579/2580/2581/2582/2583/2584/2585/2586/2587/2588/2589/2590/2591/2592/2593/2594/2595/2596/2597/2598/2599/2600/2601/2602/2603/2604/2605/2606/2607/2608/2609/26

2016 r. ogólną informację o swoich wydatkach. Mimo że skarżący nie wykonał ciężącego na nim obowiązku, to jednak referendarz przyznał mu prawo pomocy. Powyższe uprawnia Sejm do stwierdzenia, że referendarz sądowy miał wątpliwości, co do sytuacji majątkowej, ale nie wyjaśnił ich należycie. Przyznał pomoc bez względu na wcześniejsze zobowiązanie skarżącego do przedstawienia dokumentów źródłowych i jego bierną postawę. Takie postępowanie referendarza nie może wyznaczać wzorców i stanowić punkt odniesienia oceny postępowania sądowego poprzedzającego wniesienie skargi konstytucyjnej. W tym przypadku chodzi o wiarygodność działania instytucji publicznych, które z jednej strony nakładają określone obowiązki, zaś z drugiej strony – ich nie egzekwują. Warto przypomnieć pogląd TK, że „państwo, by mogło być szanowane przez obywateli, musi szanować własne decyzje oraz rzetelność działań własnych organów” (wyrok TK z 11 sierpnia 2016 r., sygn. akt K 39/16). Z kolei postępowanie o przyznanie pomocy w sprawie zawisłej przed TK było rzetelne i miało na celu usunięcie wszelkich wątpliwości przed podjęciem decyzji referendarza o wydatkowaniu środków publicznych.

Powyższe uzasadnienie zarzutu niekonstytucyjności i argumenty, odwołujące się wprost do oceny stosowania prawa przez sądy w niektórych sprawach zainicjowanych przez skarżącego, wskazuje, iż nie zgadza się on z rozstrzygnięciem sprawy zawisłej przed WSA w W . Ustalanie znaczenia przepisów prawnych w konkretnych stanach faktycznych nie należy jednak do Trybunału. Funkcją Trybunału nie jest także udzielanie wytycznych odnośnie prawidłowej praktyki stosowania prawa przez referendarzy. Rozbieżność w zakresie przyznania pomocy, a konkretnie skutków niewykonania obowiązku przedstawienia dokumentów źródłowych powinny zostać wyeliminowana przez instytucje wymiaru sprawiedliwości w ramach nadzoru instancyjnego i judykacyjnego.

4. Mając na uwadze dotychczasową analizę, Sejm wnosi o **umorzenie** postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.TK.

MARSZAŁEK SEJMU

Elżbieta Witek